

UJ

KLUB

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

„Csak pszihózis volt”

Bethlen István gróf magyar miniszterelnök mondotta az Amerikába induló magyar-zsidó küldöttségnek: „Az antiszemitizmus csak pszihózis volt, meg fog szűnni.” A pszihózis Bethlen szerint a forradalom következtében keletkezett, de ő majd mindent elkövet, hogy ne tomboljon tovább. A „csak pszihózis” érdekességén kívül mondott még egy érdekességet Bethlen: „Arra kérem az urakat, hogy amikor Amerikában a magyar-zsidók helyzetéről beszámolnak, ne titkolják el a valóságot. Mondják el az igazat arról, ami önökkel történt, mert ez az igazság lesz hivatva arra, hogy végre valódi képet nyújtson odakint a magyar-zsidók helyzetéről.” Roppantul érdekes a magyar miniszterelnök beszédének ez a két motívuma. Az is, hogy az antiszemitizmus Magyarországon csak pszihózis volt és az is, hogy csak az igazság van hivatva rá, hogy a magyar-zsidók helyzetét a világ elé tárja. Csak pszihózis. Milyen játékos és milyen könnyed ez a két szó, át lehet siklani rajta, pedig megérdemli, hogy mottóvá lépjen elő. Magyarország zsidói számára az antiszemitizmus sokkal más volt, mint csak pszihózis. Vér volt, halál volt, rémület volt. Üldözöttség volt. Ezernyi ezere szaporodott ama szerencsétlen zsidók száma, akik Magyarországon minden különösebb ok nélkül, minden különösebb bűn nélkül pusztultak bele az antiszemitizmusba, amelyről Bethlen gróf egy finom mozdulat kíséretében megállapítja, hogy csak pszihózis volt. Ezernyi ezer zsidó halt mártírhalált, tízezernyi vesztette el az egzisztenciáját és ennél is több szaladt világgá új hazát keresni, vagy ha úgy tetszik, új hazátlanúságot, mert nem igaz, hogy a munkásság a világ hazátlan bitangja, a zsidóság az: amikor az uralkodóosztálynak tetszik, ráuszítja a pszihózist és a pszihózis elintézi őt egyéttőre.

A magyar antiszemitizmus pszihózisa is mesterségesen szított gyűlölet, a kétségelentül patológiai tünetnek orvosi tudással való elhárítása. Mi nem merünk olyan egyszerűen és könnyedén voltot tenni a pszihózis után és pontot a volt után, mint Bethlen gróf, mi testvéri féltéssel gondolunk a magyarországi zsidókra, mi még aggódunk érük, noha a gróf ur biztosítja a küldöttséget, hogy a maga részéről nem enged tovább tombolni e azélső pszihózist, majd gondoskodik róla, hogy az izgatót és az erőszakot letörjék. Nem merjük a mult szomorú eseményeit átadni a történelemnek és új fejezetet nyitni ez események után, hiszen csak a napokban történt, az új orientáció idején, amikor mindenki a kurzus szellemének a bukásáról beszélt, megjelentek ébredők liberális lapok pesti nyomdaiban és „Vesszen a zsidó sajtó!” kiáltással milliókat érő gépeket pusztítottak el. Csak a napokban szervezkedtek újra az ébredők, az antiszemitizmus e legéberebb kopói, csak a napokban hirdették újra gyűlöletet Prohászka Ottokár székesfehérvári püspök s az ébredők egyik vezére, aki a következő mondattal jelentette be a harcot: „Ha ezt az átkos fajt le nem törjük, akkor a helyzet száz éven belül az lesz, hogy minden magyar Amerikában lesz és Magyarországon hatvanmillió zsidó fog uralkodni.” Mondotta ezt az ébredővezér ezerkilencszázhuszonegy október végén, a kurzus huszonhét napos uralma idején, amikor a helyzet kétségelentül az volt, hogy az Amerikába kivándorolt zsidóság megkezdte a visszavándorlást, a Magyarországon évszázadok óta élő zsidóság pedig tömegesen vándorolt ki kül-

földre, sok esetben Amerikába. Az a zsidó küldöttség, amely most az Amerikában élő magyarországi zsidósághoz indul pénzért, eleven demonstrációja e ténynek.

Bethlen nagyon finomul választotta meg a kifejezést. Akkor is, amikor azt mondotta, hogy csak pszihózis s akkor is, amikor felkérte a zsidó küldöttséget, sőt egyenesen megkövetelte tőlük, hogy ne titkolják el az igazságot, hanem mondják el mindazt, ami a magyarországi zsidókkal történt. Ha ezt Bethlen őszintén mondotta, úgy ahogy gondolta, vagyis ha ugyanazt gondolta, amit mondott, vakmerő politikusként kell őt mondani. Tehát Székely Ferenc udvari tanácsos, Adler Illés doktor főrabbi és Zahler Emil doktor főorvos, egyházkerületi elnökök, aki most vendégségbe megy Amerikába, nemcsak hogy megmondhatja, de kénytelen is majd megmondani az igazságot,

mert erre őket a magyar miniszterelnök valóságilag felszólította? Hihetetlen. Hogy ez a küldöttség azzal rontana az amerikai zsidó testvérek idegeire, hogy Magyarországon ébredők vannak, hogy véres és barbár antiszemitizmus van, hogy néhanapjár pogrom is van, vagy ha nincs, „Üsd a zsidót!” kezdetű plakátok jelennek meg a falakon! Képtelenség! „Csak mondjátok meg az igazat!” mondotta Bethlen, de minden a hangsúlyon mulik. Mi innen a megsziből is megérezzük a hangsúlyt és így a mondat azt jelenti: „Csak merjétek megmondani az igazat!” S mi egészen nyugodtak vagyunk. A küldöttség nem fogja merni. Csak egyet. El fogja mondani Bethlen tréfáját, hogy az antiszemitizmus csak pszihózis volt. Persze nem tréfaként, de valóság gyanánt, mert valami kis vérről mégiscsak be kell számolni odaát.

A cionista szervezet képviselői a washingtoni konferencián

A konferencia megnyitó ülése — Harding a leszerelésről — Weizmann és Szokolov Washingtonba utaznak

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Washingtonban újra összejöttek a népek képviselői, hogy az emberiség megbolygatott békéjének helyreállításáról tanácskozzanak. A tanácskozára csak a nagy államok képviselőit hívták meg hivatalosan, de ott vannak nem-hivatalos minőségben az összes országok diplomatái. A konferencia jelentőségét Harding elnök tegnapi beszédében úgy jellemezte, „hogy az emberi civilizáció jövője függ tőle.” Mint már jelentette az Uj Kelet, az amerikai zsidóság körében mozgalom indult meg, hogy a zsidóság vezető egyéniségeiből egy bizottságot állítsanak össze, amely a konferencia előtt vizsgálja a keleti zsidóság borzalmas helyzetét és követelje a legszigorubb rendszabályok életbeléptetését azokban az államokban, ahol a zsidók még ma is pogromveszedemek között élnek. Az amerikai zsidóság mozgalmától függetlenül, a cionista világszervezet is megvette a szükséges lépéseket, hogy a zsidó népdiaszporabeli és Palesztina-követelése is szöhozz jussanak a konferencián.

Nahum Szokolov már utban van Amerika felé

és nyomban megérkezése után Washingtonba utazik. A Jewish Correspondence Bureau jelentése szerint november végén dr. Weizmann Chaim és Joseph Cowen is Amerikába utaznak. Weizmann amerikai útjának főcélja, hogy a cionista érdekeket képviselje a leszerelési konferencián.

A leszerelési konferencia szombaton délelőtt tíz órakor kezdődött meg. Elsőnek a francia kiküldöttek jelentek meg, majd egymásután érkeztek meg a többi delegátusok, végül az amerikaiak Hughes vezetésével. Nemsokára ezután megérkezett Harding, akit lelkes tapsal üdvözöltek.

A terem, amelyben a konferenciát tartják, impozáns és nagyméretű. A zöld posztóval bevont patkóalakú asztal közepén ül Harding, az Egyesült-Államok elnöke, körülötte az amerikai delegáció. Az elnöktől jobbra és balra a többi nagyhatalmak delegátusai. A terem két oldalán a szakértők és a sajtó képviselői foglalnak helyet. A karzatot az előkelő közönség zsúfolásig megtöltötte.

A konferencia elnökevé Hughes külügyi államtitkárát választották. Ő azonnal átadta a szót Hardingnak, aki felolvasta megnyitó beszédét. Beszédében hangsúlyozta a konferencia fontosságát és rámutatott arra, hogy a konfe-

rencia határozatai az egész világ jövő sorsára nagy betolyással lesznek.

— Ez a gyűlés — folytatta — nemzetelek gyűlése, amelynek feladata, hogy ismét egyen súlyba hozza a szóthuzó emberiséget. Nemcsak az Egyesült-Államok kívánja ezt megvalósítani: az összes nemzetekben meg van erre a jóakarata. Az emberiségnek tartós békére van szüksége. A szabadság és az igazság egymás nélkül meg nem állhat és erre minden nemzetnek szüksége van.

Emlékeztette a konferencia tagjait, hogy a világ évszázadokon át nem követte a béke embereinek útját,

de soha nem állott még az emberiség elé ilyen tragikusan a valóság, hogy a lelkiismeret és emberszeretet nemesebb utakat jelöl ki, mint a fegyveres küzdelem. Az embermilliók azt kívánják, hogy a pénzt, amelyet eddig pusztításra fordítottak, most a jóvátétel munkájára szenteljék. Végül kijelentette, hogy nagy bizalommal tekint a konferencia munkájára elé.

Ezután a konferencia tagjai soronkívül Briandot akarták hallani. Az egész terem Briand nevét kiáltotta, aki rögtönzött beszédét azzal a kijelentéssel kezdte, hogy

Franciaország hozzá akar járulni a leszerelés művéhez.

Amerikának be kell látnia Franciaország különleges helyzetét, amelyet szomszédai részéről még mindig veszély fenyeget. Ha Franciaország nyugalmát holnap biztosítottak látjuk — mondotta — készek vagyunk azt mondani mi is, hogy le a fegyverrel!

Harding távozása után Hughes kifejtette az amerikai delegáció tervvezetést a haditengerészeti korlátozására vonatkozólag és kérte a következőket:

1. Tilták meg az elsősztályú csatahajók építést és a már megkezdett építés folytatását.

2. A régebbi egységeket vegyék ki a használatból.

3. Vegyék számba az egyes államok jelenlegi tengeri haderejét.

4. Az egyes államok tengeri haderejének számbavételénél alapul a csatahajók tonnantartalmát vegyék hozzávéve a segédhajók tonnantartalmának bizonyos hányadát.

Hughes javaslatát a kongresszus összes tagjai losszantartó tapsal fogadták.

Piges beszéde után, amely általában a fegyverkezés korlátozásáról szólt, Hughes indítványozta, mondja ki a konferencia, hogy az államoknak tíz évig nem szabad elsőosztályú csatahajót építenek.

Az angol és az amerikai csatahajók maximális tonnatartalmát 500.000 tonnán, a japán hajóhadot pedig 300.000 tonnán maximálják. A francia és olasz flottát később limitálják. A javaslat hangsúlyozza, hogy tekintetbe vett az a kivételes állapot, melyben a háború óta az államok vannak. A hadirepülés korlátozásáról a javaslat nem szól, mivel a kereskedelmi célokra használt repülőgépek amúgyis nagyon könnyen felhasználhatók katonai célokra.

Hughes javaslatának elfogadása esetén Nagybritanniának be kellene szüntetnie Hood típusú hadihajóinak építését

és megsemmisítenie összes első és második osztályú páncélosait kezdve az V. György típusú. Japánnak meg lenne tiltva, hogy folytassa két nagy dreadnaught építését, meg kellene semmisítenie 4 elsőosztályú egységet, 10 másodikosztályú dreadnaughtot. Amerika viszont 15 építés alatt álló páncélos építését szüntetésre és 15 régi hadihajót vonna ki a forgalomból.

A nemzetközi munkügyi kongresszus Hardinghoz táviratot intézett, kifejezve teljes bizalmát ama nemes intenciók iránt, melyek a washingtoni konferencia összehívásában vezették.

A kongresszus határozati javaslatot fogadott el, amelyben tízenhat évben állapítja meg azt a korhatárt, melyen alól munkások mechanikai vállalatokban nem alkalmazhatók.

Strindberg Párisban

— Az Uj Kelet levelezőjétől —

Abból az alkalmából, hogy Strindbergnek „Haláltánc” című nagyszerű darabja, a német, skandináv, osztrák, magyar és holland színházok után végre először színpadra került a francia „Ouvre” színházban, a párisi lapok sűrűn foglalkoznak a nagy svéd dramaturggal.

Páris mindig vonzotta a szellem előkelőségeit, — írják a lapok — habár nem mindig volt kegyes hozzájuk. A múlt század végén a legszorongatottabb viszonyok között élt itt Wilde Oscar, Herman Bang, Meckelas Goldberg, Christian Bock, Ernest Dowson és August Strindberg.

Strindberg szenvedélyesen ragaszkodott Párishoz, ahol sirlalmas anyagi viszonyai között írta meg egyes műveit — francia nyelven. A francia népélet, a párisi bohémhedés, a Montmartre nem egy művében szerepel. Szépirodalmi ízlése a francia irányzatban keres kielégést, filozófiai felfogásának kialakulására Schopenhauer és Nietzsche hatott. A naturalista irodalmi mozgalomban részt vett. Megkísérelte, hogy azt Skandináviába is átterelje, de sikertelenül.

Strindberg egyike volt a meg nem értett lángelméknek. Első írásából meg se tudott élni. Kénytelen volt kisebb festményeit eladni, hogy megélhesen. Nem egyszer mondta kedélyesen: „Skandináviában minden képtelenség, amit Strindberg alkot.” Sokszor tűnődött azon, nem lenne-e jobb inkább felcsapni fotográfusmesterré. Borús hangulataiban öngyilkossági gondolatokkal foglalkozott s mint barátainak mondotta, csak az tartja vissza, hogy bájos kis fiacskája van.

Amikor „Az apa” Párisban színpadra került, Strindberg nem lehetett jelen sikerénél. Egy alkímiai kísérlet alkalmával karjain sulyos égési sebet szenvedett. Mert a hatalmas szellemi képességű ember a tudománynak csaknem minden ágával foglalkozott. Jártas volt a csillagászatban, beszélt a kínai nyelvet, ismerte a zenét, foglalkozott vegyészettel, sőt az okultizmusból is buvárolkodott.

Felgyógyulása után sokáig élt a versaillesi erdőszéligben, teljes magányban. Itt érdei magányában írta meg legcsodálatosabb alkotásait. De anyagi helyzete nem javult, Párisban egy harmadrendű tejszernakban kapott ellátást. Apja sem volt. Egyik barátja, aki társa volt az alkímiai kísérletekben, meg a fekete mágia borzalmas praktikaiban, a következőket jegyezte fel róla:

Világért se öltözött volna olyan ruhába, amely az emberek előtt tekintélyt szerezhet. Midőn egy ízben meghívtam, hogy velem vacsorázzék, s egy

alsóbrendű keresztmába akartam betérni — mert tudtam, hogy az előkelő helyet kerüli — azt vetette ellen, hogy a helyiség igen pazarul van kivilágítva. Miként nagy vetélytársa, Ibsen, Rómában és Münchenben és nagy barátja Nietzsche, Genuában, Nizzában és Turinban élte le nyomorúságos életét, Strindberg is a „mennyei világosság” dicső fényében élte meg az örök igazságot, a magasabb megismeréseket — és nem kapott mást, — mint a halhatatlanságot.

Zsidóvita az osztrák nemzetgyűlésen

Kizárták a zsidók képviselőjét a közoktatásügyi tanácsból

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Bécs, nov. 14. Az osztrák nemzetgyűlésen az elmúlt héten zsidóvita volt, amelyet ezuttal különösképpen nem antiszemita pártok idéztek föl, hanem a szociáldemokraták antiszemitáskodó frakciója. A bécsi városi iskolatanácsba beiktatandó zsidó egyházi képviselőről volt szó, amely ellen a klerikalizmussal szemben való védekezés örve alatt ágaskodtak Seitz vezetésével azok a szociáldemokraták, akik a zsidók között még mindig a reakciókkal kacérkodnak. Fájdalom, az osztrák törvényhozás házában ülő zsidó származású szociáldemokraták, Austerlitz, Danneberg és a többiek e kérdés tárgyalásakor meglapultak és akkor sem szóltak, amikor az — egyébként komoly számba soha nem vett — német parasztpárti Grössbauer azt ajánlotta, hogy ne a parasztpárt adóztassák meg, hanem a zsidókra vessenek ki fejadót.

Az osztrák nemzetgyűlés nevezetes üléséről egyébként a következő tudósításunk számol be:

Glöckel előadó beterjeszti az alsóausztriai iskola-ellenőrzési törvény módosításáról szóló javaslatát. Az előadó kifejti, hogy az illetékes bizottság ezuttal már harmadszor foglalkozott a kérdéssel és mindannyiszor a vallások képviselőinek virilis szavazati joga ellen foglalt állást. Referens javasolja a bizottság szövegezése alapján a javaslat elfogadását míg Kunschak kisebbségi javaslatát, amely a három vallás képviselőjét egyenlő virilis szavazati joggal követeli, egyszerűen vessék el.

Seitz képviselő: Uraim, önként keresztény-szociálisok nagy harcot folytattak a tartományok autonómiájáért és úgy állították be a dolgot, mintha a tartományok természetes jogairól volna szó. De most, mikor ezekről az ügyekről tárgyalunk és arról van szó, hogy egy csuhás kerüljön be egy törvényhatósági testületbe, önként fűtjük az autonómiára. Önként a legkisebb iskolágyben stramm antiszemiták, de amikor arról van szó, hogy egy zsidót iskoláigazgatóvá nevezzenek ki, akkor öklökkel fenyegetőznek. Most azonban hajlandók belevenni a zsidó rabbinust, aki a zsidó szellem inkarnációja, az iskolatanácsba, hajlandók befolyást gyakoroltatni vele az egész iskolaügyre, mert egy csuhás férfit is be akarnak szorítani.

A beszéd közben Höfel szociáldemokrata képviselő hangosan elkiáltja magát:

— Chajes pártiak!

Seitz képviselő folytatja beszédét és kifejti, hogy a német parasztnak és az antiszemitáknak egyáltalán nincs a bécsi iskolatanácsban rabbira szükségük. Tisztára azért forszirozzák a dolgot mégis, hogy a saját embereiket hozhassák a befolyásos állásba.

Dr. Schönbauer (nagy-német a szocialistákhoz): Ha önként nem akarják a rabbinust a közoktatásügyi tanácsban, akkor megmondhatom önöknek, hogy mi is törölni akarjuk, mert ha az önként zsidai nem akarják látni a zsidót, akkor nekünk igazán nem érdekünk behozni zsidó embert egy törvényhatósági testületbe.

Kunschak képviselő hangsúlyozza, hogy nem a rabbi és csuhás ügye ez, de a paritás és a tisztesség azt diktálja, hogy a zsidó hitvallásnak egygy képviseltesse a közoktatás vezetőségében, mint a többi hitvallások. Ezt elmulasztani a békeszerződés megszegése,

minthogy a szerződés kötelez bennünket az összes vallások egyenlő elbánására.

Seitz képviselő: Kunschaknak az az agyálya, hogy a békeszerződés sulyos megsértése, ha a bécsi zsidó kultusközösség nem kap képviselőt egy rabbi útján a bécsi közoktatásügyi tanácsban. Azt hiszem, hogy ezirányban nem kell tapogatózni Párisban a Legfelsőbb Tanácsnál, meg vagyok róla győződve, hogy a békeszerződésnek ezt a flagrns megsértését nekünk kegyesen meg fogják bocsátani.

A nemzetgyűlés azután áttért a költségvetés tárgyalására, amelynek során Grössbauer (német parasztpárti képviselő) a következő beszédet tartotta:

— Ha a pénzügyminiszter zavarban van az új adók miatt, akkor van egy javaslatom, amely az ország szekerét kihuzza a kátyuból. Ajánlom, hogy a bankok és részvénytársaságokat legmesszebbmenően adóztassák meg, ezenkívül vessenek ki minden zsidóra úgynevezett „zsidóadót”, minthogy náluk van a pénz. Nem lenne baj, ha minden zsidó után tizedik életévi tizedet koronát, huszadik életévi huszezer koronát, husz és hatvan évéig — abban az időben, amíg keresetképes — ötvenezer koronát fizetnének. Sokkal könnyebben lehetne ilyen módon előteremteni a pénzt, mint a földadóval. A paraszt nem vándorolhat ki földjével együtt, az iparos sem veheti háttára a gyárát, a zsidó azonban vándoroljon ki, mert neki csak pénze van. (Általános derűlttség.)

Ehhez a javaslatához röviden hozzászólt még Gürler pénzügyminiszter is. A költségvetési javaslatot a pénzügyi bizottsághoz utalják át.

A parlamenti antiszemitáskodáshoz a „Wiener Morgenzeitung” a következő megjegyzéseket fűzi:

A helyzet, amelyet a parlamenti kiruccanás okozott, mutatja, milyen sulyosan kell lakolnia a zsidó népek azért, mert nincs képviselője a parlamentben. Elnémitottak bennünket és a parlament határozata, amely úgy szól, hogy a zsidókat a közoktatásügyi tanácsból nyolcvanhat százalékkal nyolcvannegy életheben kizárták, iskolapeldája annak, hogy a zsidóság az ellenségek tengereiben magára van hagyatva. A tanulság ebből az, hogy a zsidóságra mindig saját vérei sujtottak a legfájdalmasabban. Azok a zsidók, akik a választások alkalmával a polgári és munkáspártokra adták szavazatukat, tisztára azért, hogy személyi okokból elejtsék a zsidó nemzet jelöltjét, most láthatják a következményeket. Mert tudják-e mit jelent, ha a zsidóságnak a közoktatásügyi tanácsban nincs képviselője? Azt, hogy Bécs zsidó iskolás gyermekei kénytelenek lesznek az antiszemita agitációt védtelenül saját testükön, saját becsületükön, önéretükön érezni. Olyan állam parlamentjében történt ez meg, amelynek állandóan keresnie kell a külföld barátságát és segítségét és amelynek állandóan hangsúlyoznia kell demokráciáját, ha hitelképes akar maradni. A zsidóktól elfogadja az adókat és vagyondíszmákat, de a parlamentje nem tűri, hogy zsidó ember üljön a közoktatás egyik fontos tanácsában.

A szerbek előnyomulnak Albániában

Szalóniki, november 14. (RTI.) Albániában a szerb csapatok dél felé előnyomulóban vannak.

Besarábia miatt szakadt meg a román-orosz béketárgyalás

Bukarest, november 14. (RTI.) Filaliti román meghatalmazott miniszter szombat este a fővárosba érkezett, fogadta a Rador tudósítóját, akinek kijelentette, hogy az oroszokkal a tárgyalások a besarábiai kérdés miatt szakadtak meg.

Megalakult az új japán kormány

Tokio, november 14. (RTI.) Corelido Tokohiso elnöklete alatt megalakult az új kormány.

Metes prefektus a nemzeti kisebbségek szervezkedési jogáról

Háromszázötven vagon buza Kolozsmegyének — A Magyar Szövetség ügye — Kormánytervek a gazdasági válság megoldására

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Vasárnap érkezett vissza Metes prefektus Bukarestből s fővárosi útjának eredményéről a következőket mondotta az Uj Kelet munkatársának:

— Amint elutazásom előtt már mondtam, főleg közlekedési ügyben jártam Bukarestben. Informáltam a kormányt Kolozsmegye közlekedési viszonyairól s felhatalmazást nyertem, hogy a regábeli Teleormac és Romanac megyékből.

350 vagon búzát vásárolhasunk a megye részére,

Megbizottaink már el is utaztak, hogy a gabonát átvegyék és hazaszállítsák. A bukaresti központi bevásárlóbizottság megváltoztatta eredeti tervét és csak a hadsereg élelmezését vállalta. A közönség szükségletének fedezésére szükséges gabonavásárlást, mivel nagy összegekre van szükség, valószínűleg a Consum és az öt bankból álló pénzesoport fogja közösen finanszírozni. Egyébként most délben ül össze a vármegyei bevásárlóbizottság, melynek ülésén referálni fogok bukaresti utam eredményéről s a további teendőket fogjuk megbeszélni.

— Jelentést tettem a Magyar Szövetség működésének beszűntetéséről s igazoltam ezt az eljárást. A kormány is magáévá tette azt a nézetemet, hogy

az ut, melyen a Magyar Szövetség elindult, helytelen.

A Szövetség vezetősége kínai falként állott a román és a magyar nép közé, holott a két nép őszinte barátságban akar együttélni. Engedjék, hogy a magyar kisebbség szervezkedése természetes uton haladjon s ne feldőljön diktálják, hogy a nép miként gondolkodik. Ha a magyarság jelenlegi vezetői csakúgyan le akarják és le fognak térni az eddig folytatott helytelen politikai örvényről, akkor a Magyar Szövetség elerős és szívesen látott szerve lesz a román és magyar nép közötti békésedések. De ehhez feltétlenül szükséges, hogy a reakciós elemek kimaradjanak a Szövetségből. Nehény gróf és báró most is leszállt Bukarestbe s csápjukkal mindentvé belenyultak, hogy a vezetést biztosítsák maguknak, de minden mesterkedésük hajótörést szenvedett.

Arra a kérdésre, hogy az állam milyen alakulatoknak tekinti a különböző nemzeti szövetségeket, a prefektus ezt válaszolta:

— Minden népnek a közéletben többirányú szükségletei vannak és pedig politikai, kulturális és szociális szükségletek s ezek megszerzésére szervezkedés útján megfelelő szerveket létesít. Az erdélyi kisebbségek szövetségeit tehát aszerint vesszük figyelembe, hogy az illető minoritás mely szükségletéből keletkeztek.

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség példánál határozottan politikai szerve az itt élő zsidó kisebbségnek,

mert a zsidóság kulturális szükségleteinek szerve a Tarbut, a szociális célokat pedig szintén speciális szervek szolgálják. Hasonló szerveket azonban csupán egyesületnek tekinthetjük, mert nemcsak politikai céljai vannak azonfelül, hogy mindössze néhány ember alakította meg és önmagának kijelöltette a magyarság képviseletét. Ezért borult fel a Magyar Szövetség.

Az iparkamerei választásokkal kapcsolatban Hevesi József elnök, Caciula Miklós és Balázs Gyula titkárok és Pap Sándor, a Sfatu Negustoresc elnöke küldöttségileg megjelentek a prefektusnál s elpanaszolták, hogy Crainic Viktor választási elnök távollétében több olyan intézkedést, amely közös megegyezés alapján történt, helytelenül hajtottak végre s félremagyarázták. Metes prefektusnak azonban sikerült a félreértéseket azonnal elsimítani. Szerdán délután egyébként ankét lesz az iparkamaránál, amelyen meg fognak állapodni, hogy az

egyedülálló agak mily arányban kapjanak képviseletet az új vezetőségben.

— A politikai helyzetről tett előző nyilatkozatom minden állítása beigazolódott — folytatta a prefektus. Amint mondtam, csakis a gazdasági krízis ingathatta volna meg a kormány helyzetét, de ezen egy új kormány sem tudott volna segíteni. Kiderült, hogy a lei esését a Banca Natiunei spekulációja okozta. Mihelyt a bank megbukott, a lei azonnal emelkedni kezdett s ezáltal a bank deficitjéből 35 millió lei megtérült. A valutánk további javulását s ezáltal

Románia gazdasági helyzetének a megszilárdulását a kormány az import teljes megszüntetésével s a kivitel fokozásával akarja elérni.

A prefektus elmondotta, hogy Kolozsvár nagyszabású kiépítésének a tervét a kormány elfogadta s minden támogatást megígért a terv megvalósításához.

— A magyar tisztviselők ügyében Averescu miniszterelnök javaslatára szólította fel a kolozsvári egységsítőbizottságot, mely az én megoldási módotom fogadta el. Jogi szempontból az volt az álláspontom, hogy azok a magyar tisztviselők, akik nem jelentkeztek eskütételre, állásukról lemondottaknak tekintendők. De a kormány méltányosságból új határidőt tűzött ki a múlt év júniusában. Akik akkor eskütételre jelentkeztek s le is teszik majd az esküt, minden szerzett jogukat visszakapják a jelentkezési időtől kezdődőleg. Ezeket a tisztviselőket a szükségletekhez képest és román nyelvtudásuk szerint reaktíválni fogják. Általában egy év alatt minden esküt tett magyar tisztviselő helyzetét végleg rendezni fogják. A munkában levők, vagy még ki nem nevezettek ez idő alatt is megkapják a fizetésüket, a munkára már képtelen tisztviselők pedig a nyugdíjukat.

Palesztinai hírek

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Pénteken temették el Jeruzsálemben a legutóbbi arab támadás zsidó áldozatait. A temetés, amelyen számosan vettek részt, nyugodtan ment végbe, semmiféle rendzavarás nem történt.

Hadad pasa Hussein és Feisul király jeruzsálemi képviselője nyilatkozott az arab zavargásról az egyik arab újság munkatársának és ez alkalomból kijelentette, hogy a zavargásokat mélyen elítéli és helytelennek tartja, mert az arab nép nem kényesítheti Angolországot a Balfour-deklaráció visszavonására vagy megváltoztatására. Anglia mindkét féllel szemben eleget fog tenni kötelezettségének és a nemzeti jogokat tiszteletben fogja tartani.

A jeruzsálemi keresztény-mozlim egyesület Dávid Jellinek a cionista kongresszusról tett nyilatkozatával kapcsolatban, energikus hangú deklarációt akart kibocsátani, amely alkalmas lett volna arra, hogy Palesztina belső békéjét megzavarja. Sir Herbert Samuel kormányzó tudomást szerzett a deklarációról és azt még a nyomdában lefoglaltatta. A keresztény-mozlimegyesület ellen megindították az eljárást.

Szeptember hónapban Haifán és Jaffán keresztül ezernégyezer bevándorló érkezett Palesztinába. Néhány százán jöttek Egyiptomról is. Az új bevándorlók legnagyobb része családapa, akik egzisztenciájuk megalapozása céljából jöttek. Erkezett ezeken kívül egy százötven családból álló csoport, amely régi tartózkodási helyén is kooperatív módon dolgozott és tartotta fenn magát. Ezeknek jelentékeny vagyonuk van és Palesztinában is egy helyre telepednek le. A munkások bevándorlását újabban ismét megnehezítették. Most már csak úgy bocsátják be őket, ha palesztinai munkaadójuk, azonkívül egy pénzintézet és két tanu bizonyítja, hogy munkát és megélhetést kapnak. Ezt a bizonyítványt láttamoztatni kell a városi, vagy községi hatóság-

gal és a kerületi kormányzóval és csak azután lehet beadni a bevándorlási hivatalhoz.

Sir Windham Deeds, Palesztina polgári képviselője a napokban meglátogatta Kfar-Saba és En-chai községeket, amelyeket a májusi zavargások idejében feldúltak és megígérte a lakosságnak, hogy mindenben pártfogolni fogja őket. A két község újraépítése már megkezdődött.

Jaffában egyesület alakult, amely a zsidó zene terjesztését és művelését és héber operaelőadások rendezését tűzte ki céljául. Már két koncertet tartott Jaffában, mindkettő jól sikerült és nagyszámu közönség hallgatta végig.

A jeruzsálemi házipítési akció céljaira a londoni A. P. C. huszonnégyezer font sterlinget utalt át Palesztinába, amely összegből elsősorban azoknak bocsátanak rendelkezésére, akiknek egyáltalában nincsen lakásuk és a hitel fedezetére garanciákat tudnak adni.

A májusi palesztinai zavargások megszervezésére kiküldött angol bizottság a napokban adta be jelentését a londoni gyarmatügyi minisztériumnak. A jelentés részletesen beszámol a történekről és javasolja, hogy a palesztinai rendőrséget bővítsék ki és alkalmazzanak bizonyos katonai rendszabályokat is a májusihoz hasonló esetek megelőzésére. A jelentést sir Thomas H. Hageraft Palesztina főbírája, H. L. Luke és I. N. Stubs írta alá.

Grozu adomája a kormányválságról

Garoflid földművelésügyi miniszter Kolozsváron

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Groza Péter, Erdély minisztere szombaton délután ideérkezett és tárgyalásokat folytatott az agrárbizottsággal, hogy előkészítse a munka egy részét Garoflid földművelésügyi miniszter számára, aki ma délben érkezett Kolozsvárra. A földművelésügyi miniszter fogadtatásán Groza miniszter és Patrini földművelésügyi vezérigazgatót kívül alig jelent meg valaki, ez magának Garoflid miniszternek kívánsága volt, aki ezidőszent csakis dolgozni akar minden reprezentáció mellőzésével. A miniszter ma délután elnökölni fog az agrárbizottság értekezletén, amelyen a bankok képviselőin kívül résztvesznek mindazok a tényezők, akikre az agrárreform végrehajtásának irányításában szerep vár.

Groza miniszter munkatársunk érdeklődésére elmondotta, hogy a földművelésügyi miniszter három napig fog Kolozsváron tartózkodni, ahol tanulmányozni fogja mindazokat az előterjesztéseket, amelyek az agrárreform gyors lebonyolítására alkalmas terveket foglalnak magukban. E hét derekán Garoflid Bukarestbe utazik, ahonnan egy hét múlva ismét visszajön, beszervezi a bizottságokat és vidékre utazik most már hosszabb turnéra, hogy személyesen is ellenőrizze a törvény végrehajtását.

A politikai helyzetről a miniszter kijelentette, hogy krízis nincs. A sajtó előszeretettel használt szava ez és e szóhoz hozzákombinálták a különböző verziókat, amelyeknek természetesen semmi alapjuk nincs. Ugy vagyunk vele — mondotta a miniszter — mint a csizmadia a „kéjgáz” szóval. A csizmadianak ugyanis nagyon tetszett ez a szó, mire a cégtáblájára a nevére és foglalkozásán kívül kipingáltatta ezt a szót is. A krízis szó is tetszik sok közszereplőnek, tehát kiírja. A kormány, mint azt már multkor ijtétemkor is mondtam, nincs válságos helyzetben és Averescu miniszterelnök az a higgadt férfi, aki alapos mérlegelés után az ország minden tényezőjének latbavetésével fog dönteni a hatalom átadása dolgában.

A miniszter a helyzet megvilágítására elmondotta azt az amarikai adomát, amikor egy gummigyáros kipróbáltatta egy segédjével az árúját. Gummitalpat veretett a cipőjére s ezzel a cipővel léngrott a negyedik emeletről és nemcsak hogy semmi baja nem történt,

hanam a gummí feldobta őt vissza a negyedik emeletre, onnan ismét a földre és három napig ugrándozott így föl és alá, amikor le kellett lőni, hogy éhen ne haljon. Minél többet hirdetik a kormány zuhanását, annál szilárdabban ugrik fölfelé. A kormány azonban nem fog váratlanul távozni a helyéről, egészen bizonyos, hogy ha arra ok lesz, akkor az ország közvéleményét fel fogják világosítani.

A magyar szervezkedésről a miniszter kijelentette, hogy a szövetség felüggesztésének oka az volt, hogy a Magyar Szövetség úgy szervezkedett, mint ha jóváhagyott alapszabályai lennének, holott az Erdélyben érvényben levő magyar miniszteri rendelet szerint, ha negyven napon belül válasz nem érkezett, az illető egyesület ideiglenesen folytathatja csak működését. Végleges berendezke-

désre azonban nincs joga csak akkor, ha a kormány az egyesület alapszabályait jóváhagyta.

— A Banca Nazionale — mondotta a miniszter — kétségtelenül sokban hozzájárult a lei eséséhez. A bank egyébként is a leghatalmasabb uszoraüzlettel foglalkozott és sok erdélyi existenciát tett tönkre. Száz-kétszáz és volt rá eset, hogy hatszáz százalék kamatot szedett. A bank kapzsisága és mohósága valutaspékulációkba csábították és ez okozta veszteségét. Isten nem ver bottal és mondhatom, hogy némi kárörömmel nézzük ennek az erkölcstelen pénzhétségnek bünhődését.

Groza miniszter még néhány napig itt fog tartózkodni Kolozsváron, ahol főképpen az agrárreformmal kapcsolatos ügyekben intézkedik.

Az osztrák csapatok bevonultak Nyugatmagyarországra

Bethlen magyar miniszterelnök a kormány programjáról — Károly exkirály megérkezett Madeira szigetére

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Bethlen István magyar miniszterelnök magához kérte az újságírókat, akiknek kijelentette, hogy a királykérdés aktái lezáródtak. Reméli, hogy a szomszédos államokkal ismét helyreáll a normális szomszédi viszony. Románia nem tett semmilyen katonai intézkedést. Így nincsen akadály annak, hogy a két ország között a gazdasági kapcsolat felvételére megkezdett tárgyalásokat folytassák. Beszolt a belpolitikai helyzetről is. Kijelentette, hogy pécsi programbeszédének az a része, amely a királykérdést érintette, tárgyalanná vált. Programának többi pontját azonban változatlanul fejtartja. A kormány szélesebb alapon akarja megvalósítani politikai programját. Két irányban dolgozik. Sürgősen végre akarja hajtani a földreformot és rendezni akarja a munkáskérdést.

— Meg vagyok arról győződve, — mondotta a magyar miniszterelnök — hogy a szociáldemokrata párt okult az utóbbi évek szomorú tapasztalatain és ezután nem választja el a saját érdekeit az állam érdekeitől. A munkássággal együtt fogjuk megoldani az ország ügyeit. Ebből a célból már most hajlandó vagyok minden proposíciót meghallgatni és mérlegelni. A ház felosztás gondolatával nem foglalkozunk. Erre csak akkor kerülne a sor, ha tervbevetett programunk megvalósításában meg akarnának akadályozni bennünket.

A nemzetgyűlés külföldi bizottsága november 16.-án ülést tart. Ezen az ülésen Szendrői György országgyűlési képviselő, akit a királypuccs napjaiban keresett a rendőrség, interpellálni fog a királykérdéssel kapcsolatos bizonyos kérdésekről. Rakovszky István, Gráze Gusztáv és a többiek még a fogházban ülnek. Rakovszky István és letartóztatott képviselőtársai közölték a mentelmi bizottsággal, hogy mentelmi ügyük tárgyalásán személyesen szeretnének résztvenni. A száműzött Károly exkirály kíséretével már megérkezett Madeira szigetére, Funchag városba. Az uralkodó párt és kíséretét a Victoria-villában helyezték el.

Csehszlovákia és Jugoszlávia mozgósított csapatainak leszerelése folyamatban van. A csehszlovák köztársaság mozgósítási költségeit, — mint azt a költségvetési bizottság mai ülésén megállapították, — november 10-ig 325 millió szokolt tették ki. Belgrádban a parlamenti pártok vezetői ma felkeresték Pašics miniszterelnököt, aki a leszerelés sürgős befejezésére kértek fel. A miniszterelnök bejelentette, hogy a leszerelés gyorsan meg fog történni, mert az országnak nem érdeke, hogy a mozgósítási, amely nagy költségekkel jár, a szükségesnél több ideig tartson.

Az Ausztriának itélt nyugatmagyarországi terület osztrák katonai megszállása megindult. Az osztrák csapatok, mint azt tervbevettek, a köztársaság fennállásának harmadik évfordulóján, szombaton megkezdtek az előrenyomulást Nyugatmagyarországon. Az első napon a Soprontól északra fekvő falvakat szállták meg. A megszálló csapatok seholsem találtak ellentállásra. Moson-falut, Kismartont, Pecsényedet, Savanyukutat és Vandofalut már birtokukba vették az osztrák csapatok.

Megváltozott a magyar-jugoszláv határ

Nagykanizsa, november 13. (RTI.) A jugoszláv-magyar határmegállapító bizottság a vend vidéken befejezte munkáját és megállapította az új határvonalat, amely némileg eltér a trianoni békében megállapított vonaltól. A döntést a hét folyamán publikálják.

Csendes szakadás a nemzeti pártban

Még nem egyeztek meg a mandátumok felosztásáról — Elégedetlenek a paktum miatt a nemzeti párt intellektuálisjai

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A nemzeti párt és a liberális párt meg egyezése még korántsem befejezett tény. Hónapok óta tartó tárgyalások után néhány nappal ezelőtt azt jelentették, hogy a két párt meg egyezését aláírták és nemsokára megjelenik a közös manifesztum. A hír korai volt.

Mania és Bratianu még nem

egyeztek meg.

de minden valószínűség mellett szól, hogy most valóban sikerülni fog a két pártot közös program alapján paktummal egymáshoz fűzni. Egy liberális párti volt miniszter a következőket mondotta:

— Bratianu Jonel két-három napja nem tartózkodik a fővárosban, a nemzeti pártiakkal tehát még nem köthettek meg a paktumot. A liberális párt vezetői csak holnap érkeznek Bukarestbe és találkozni fog Vajdával. Maniával és Jorgával és remélhető, hogy a tárgyalások eredményre vezetnek, miután már csak néhány kisebb jelentőségű kérdés vár elintézésére, főként a mandátumok felosztása.

Es a nyilatkozat élesen világít rá azokra a tárgyalásokra, amelyeket sehogyan sem tudnak eredményesen befejezni. De nem tudják befejezni még eredménytelenül sem, mert egyik fél sem tud egykönnyen lemondania kormányrajutás csábító reményéről.

Azokra a kérdésekre vonatkozólag, amelyeknek elintézésétől az ország sorsa függ — föld-reform, adótörvény, az összeomlással fenyegető gazdasági krízis — meggyeztek más rövid tárgyalás után is. Súlyos gondot okoz azonban a liberális párt és a nemzeti párt vezetőinek a mandátumok felosztásának problémája és ez az a pont, amelynek még alapos megbeszélések tárgyat kell képeznie.

A fővárosban időző erdélyi politikusok értekezletet tartottak. Résztvettek az értekezleten Maniu, Vajda, Goldis, Pop-Csicsó, Popovics Mihály és a nemzeti párt több vezetője. A megbeszélés tárgyát a paktum képezte. A tanácskozás után csak annyit közöltek, hogy az összes pártvezérek egyöntetű megállapodásra jutottak.

A megállapodások tartalmáról azonban nem nyilatkoztak, de föltehető, hogy a liberális párt erdélyi szervezeteiről és a Bratianuék-nak fenntartandó erdélyi mandátumok számáról volt szó az alkalommal is.

Ez a sivár törtetés hatalomért és mandátumokért a nemzeti párt tekintélyes részét teljesen elkedvtelentette és sohan mola rezignáltsággal vissza akarnak vonulni.

Köztudomású, hogy az erdélyi nemzeti párt szélesebb rétegei és főleg az intellektuális körében a meg egyezési tárgyalásokat erős ellenszenvvel kísérik. Föltétlenül megbiznak ugyan Maniuban és Vajdában, de úgy érzik, hogy most súlyos hibát készülnek elkövetni.

A nemzeti párt több jénevi publicistája és alvezére meg egyezés esetén vissza fog vonulni.

Sever Dán a párt központi titkára erről a hangulatról és készülő csendes pártszakadásról az adevérel munkatársának a következőket jelentette ki:

— Nem a párt, csak a magam és néhány barátom nevében beszélek. A paktum még nem kész, de remélem, hogy nem is fog létrejönni. Ha a párt a meg egyezés mellett határoz, úgy a pártfegyelem bennünket is kötelez. Mi azonban ebbe nem tudunk beletörődni. Paktum eseté: vagy kilépek a pártból vagy teljesen visszavonulok. Hasonlóan fognak eljárni azok is, akik mindig küzdöttek az olyan kormányok ellen, amelyek csak azért akarják a hatalmat, hogy választások után több mandátumot szerezzen.

— Sem én, sem Agarbiceanu, Voicu Nitescu, Maniu, Aurel Jacob, sem a többiek, akik hozzánk közel állnak, nem akarunk nyíltan szembe szállni Maniával és Vajdával, akikhez hosszú mult és őnzetlen barátság fűz. Lehet, hogy ők politikai hibát követnek el; de megvagyunk róla győződve, hogy jóhiszeműleg járnak el. Hazaszeretettüket mi nem vonjuk kétségbe. De hogy bemenjünk olyan parlamentbe, amely hónapokig mandátumokat igazol, amikor az ország pénzügyi összeomlás szélén áll, ezt nem tudjuk megtenni. Inkább hazamegyek a falumba.

Arra a kérdésre, hogy mi lesz, ha a paktum mégse jön létre, Dán Sever így felelt:

— A jó isten tudja, hogy mi lesz. Minálunk nincsen őszinteség sem a szeretetben, sem a gyűlöletben. Nem tudom elhinni azt se, hogy Averescu és Bratianu valóban gyűlölik egymást. Ha így volna, akkor Averescu nyomban lemondott volna, amikor meg egyeztetett, hogy meg egyezés készül ellene. Ez lett volna a paktum meghiusításának egyetlen módja. De nálunk minden csak komédia, még az álpátosszal hirdett gyűlölet is komédia.

— Pogromárvák Párisban. Párisból jelentik: Az ukrán pogromárvák, akik Argentína felé való útjukban ideérkeztek, meleg fogadtatásban részesültek a Zsidó Segélybizottság részéről. A fogadtatáson részt vettek az argentiniai követ és a főkonzul. Másnap a francia sajtó képviselői jöttek az árvák látogatására. A Matin, a Temps, a Petit Parisien, Humanité, a Figaro és a Liberte munkatársai között ott voltak a francia közélet kiválóságai, akik előtt H. Slioberg tartott előadást a Balachovits-féle pogromokról és a szerencsétlen árvák szülei és hozzátartozói szenvedéséről. A sajtó másnap megleghangu cikkekben emlékezett meg a pogromárvákról és egy képviselő a parlamentben felszólat érdekükben. Valószínű, hogy Franciaország közközlésen több ukránjai árvát fog fölnevelni.

Im én aii li, mi li? Völm 16 ahsáv, ómátaj? Teljesíse minden becsületes zsidó ember kötelességet a Keren Hajjeszóddal szemben!

HIREK

AZ UJ KELET TARTALOMJA:

Szociálisták	977
Kiadóhivatal	844
Zs. N. Sz.	558

— Akár a kersó esik a kőre, akár a kő a kersóra, mindenképp a kersónak faj. Pompás zsidó szimbólum az erősek erejéről s a gyengék végzetéről. A zsidónak ezer ilyen találé mondata van: s mindig a gyenge a népek között. Csak akkor nem gyenge, amikor belső értékének a tüzetára jut. Csak ott erős, ahol öntudatos sajtója van. Az Uj Kelet az eleven zsidó öntudat, Erősítétek az Uj Keletet és erőstétek magatokat vele!

— A delegátusok választása Kolozsváron. Vasárnap alakult meg a választási kolozsvári helyi csoport bizottsága a különböző frakciók kiküldött bizalmi férfiiból. Elnöknek Dr. Blumenfeld Sándort, jegyzőnek dr. Krausz Mór választották meg. Tagjai Bibener Manó, Feuerstein Béni, Friedmann Emil, dr. Goldner Mihály, Grünwald Géza, dr. Klein Miksa, Klein Samuel, dr. Krémer Armin, Noszti Móricz, Noti Márton és Weissburg Emil. A bizottság határozatilag kimondta, hogy a 38 kolozsvári delegátus megválasztását a megállapított és a különböző frakciók között megosztó számarány szerint (19 klal-cionista, 18 mizrachi, 6 ceire cion) a pártok hivatalos jelölése alapján fogja eszközölni. A hivatalos jelölések a pártjelölő közgyűlésen állapítatnak meg. Ezenfelül minden tíz sékelfizető jogosult meghatározott programmal egy-egy jelöltet állítani. Az ilyen jelölések az illető frakció hivatalos helyiségébe legkésőbb november hó 20-án d. u. 5 óráig nyújtandók be. A szavazás ugyanazon urnánál a sékelfizető szabad akaratára szerint a három szavazó lista bármelyikével történhetik.

— Véget ért a nemzetközi sakkverseny. Hágából jelentik: A nemzetközi sakkverseny befejeződött. Az első díjat Aljechin, a budapesti nemzetközi verseny győztese nyerte. Második Rubinstajn lett, harmadik pedig a magyar nagymester Maróczy, negyedik a magyar származású Kosztics.

— Kitért a Vezuv. Rómából jelentik: A Vezuv irtózatossá erővel ismét kitért és már eddig több falut temetett el a kiömlő lava. A halottak száma szokatlanul nagy, a kár pedig felbecsülhetetlen.

— A verduni harcok emléke. Prágából jelentik: A prágai város háza kápolnájában imponáns ünnepség keretében helyezték el egy maroknyi földet a verduni harcokról. Dr. Bas prágai polgármester nemzetiszínű szalagokkal ékesített díszes koszorút helyezett a földet rejtő kazzára.

— A román opera és a magyar színház legjobb művészei lépnek fel a zsidó menza idején műsoros estélyén. Lévy Ilona, Izáki Margit, Pavel Constantin, D'Arin Zacharia, Ligeti József és Graziella Galus együttes fellépése kétségtelenül szenzációja lesz Kolozsvár művészi életének. Az idején évadban ez alkalommal mutatkozik be a közönségnek először Pollermann Aranka is, a Tschalkowsky Chansonette-jével szerepel a műsoron. Az estélyt november 19-én, szombaton este tartják meg a Haggibor Petőfi-utca 18. szám alatti klubhelyiségében.)

— A Banca Nazionale ügye. Bukarestből táviratozzák: A Banca Nazionale ügyében a vizsgálat teljes apparátussal folyik. A vizsgálóbíró ma szabadlábra helyezte Corneliu Craciunt, a bank letartóztatott igazgatóját, mivel nincs ellene semmi bizonyíték és beigazolta, hogy minden ügyben a rendelkezés jogát Stoian vezérigazgató fentartotta magának. Stoiannak valószínűleg diktatórikus hatalma volt, Ghica-Comnesti herceg is vakon megbízott benne. Párisban tartózkodása alatt is mindenben ő intézkedett. Stoian bűnösségének kézzelfogható bizonyítékai vannak és a vizsgálóbíró elrendelte ellene a vizsgálati fogságot.

— Merénylet Csicserin ellen. Moszkvából jelentik: A mensevikiek merényletet követtek el Csicserin ellen. A merénylet golyói nem találtak. A merénylet és több társát letartóztatták, kihallgatásuk után pedig a mensevikiek egész szervezetét — mintegy háromezer embert — börtönbe vitték.

— Összetűzés a fasciták és a kommunisták között. Rómából jelentik: A választásokról változtatni tart. A fascisták és kommunisták között újabb összeütközés volt, melynek négy halott áldozata van. Ezenkívül sok a sebesült, köztük kilenc rendőr.

— Uj francia követ Budapestem. Budapestből jelentik: Douleot, Franciaország új budapesti követét, ideérkezett. Az új követ csütörtökön foglalta el állását.

— Jasiba menekülnek az ukrain zsidók. Jasiból jelentik: Az ukrainai lázadás következtében igen sokan ide menekültek. A jasi zsidó hitközség elöljárósága élelemmel és ruhával látta el a menekülteket.

A miniszter adomája

A patriciusok és a plebejusok harcát elintézhette Menenius Agrippa egy mesével, miért nem intézhetné el Averescuék és Bratianuék harcát Groza Péter egy adomával? Agrippa meséje a gyomorról és a tagokról szólott anno dacumal, a tagok fellázadtak a gyomor ellen, mert mindent csak ő élvez, holott a tagoknak ugyancsak dolgozniuk kell. Most is hasonló eset történt, csak hogy a fordítottja a régi mesének, a gyomor, amely régen távol volt a husosfazéktól, fellázadt a tagok, a kormány tagjai ellen, mondván, elég ideig voltatok jóllakottak, most már én is az akarok lenni. Erre jött Groza és elmond egy modern adomát arról az amerikaióról, akit ledobtak a harmadik emeletről, de szerencsés volt, mert olyan elsőrangú gummi volt a talpán, hogy az aszfaltról visszaugrott három emeletnyi magasságba, onnan visszaesett, újra visszaugrott, három nap ugrott így egyfolytában le-fel, le-fel s végül is le kellett lőni, hogy éhen ne haljon. Ilyen az Averescu-kormány, mondja Groza Péter. Hiába dobják le az emeletről, jőfajta gummi van a cipőjén, visszaugrik ugyanolyan magasságba, mint ahol volt. Az ember nagyon örül az adomának, amely neha régi, de szellemes, csak egy hibája van ennek a hasonlatnak, hogy Groza Péter nem gondolta végig. Az letéért csak nem úgy gondolja, hogy a kormányt is le kell lőni végül, hogy éhen ne haljon, mert hiába ugrál fel egészen a husosfazékig és vissza, a gummitól nem tud megállapodni. Nagyon szeretjük Groza Pétert és a vele egyvásu és egyzellemtűségű adomáit, de jobbszeretnénk őket, ha végiggondolnánk a hasonlataikat minden következményeivel és következtetéseivel együtt. Így nem fordulna elő, hogy olyan rémeset mondjanak önmagukra.

— Ötvenezer ember a névtelen katonai temetésben. Washingtonból jelentik: A névtelen katonai temetési szertartása grandiózus keretek között folyt le, ötvenezer ember vett részt a gyászmenetben. Foch tábornagy is beszédet tartott, kifejezve Franciaország soha meg nem szűnő háláját Amerika hősei iránt. Beszédét e szavakkal fejezte be: Te, aki Franciaország földjére jöttél azon elhatározással, hogy megosztod velünk megpróbáltatásunkat, példát adva a legnemesebb áldozatra! Üdvözöllek bajtársaid nevében. Leteszem a kegyelet koszoruját dicső porhüvelyedre. Foch után Briand is koszorút helyezett a sirra.

— Tíz postarepülőgépet vásárolnak. Bukarestből jelentik: A minisztertanács felhatalmazta az aviatikai igazgatóságot tíz utas- és postarepülőgépet vásárlására.

— Halálhíradás. November 13-án temették el Désen a város osztatlan részvéte mellett Klein Ignác iskolaigazgatót. Klein Ignác megalapítója és 33 éven át igazgatója volt a dési zsidó elemi iskolának. Az elhunytban dr. Klein Miksa ügyvéd, a dési cionista mozgalom egyik megindítója édesapját gyászolja.

— Megjelent a Poale Cedek második száma. Érdekes és bő tartalommal jelel meg Kolozsváron a Poale Cedek című új hetilap második száma. A lap a dolgozó zsidóság politikai hetilapja megjelölést viseli homlokán és ennek jegyében íródik minden közleménye is. Politikai, társadalomtudományi és szépirodalmi cikkek váltakoznak a jól szerkesztett lapban. Egyes szám ára két lei.

— A szent szinódus tárgyalja az egységesítést. Bukarestből jelentik: A szent szinódus mai harmadik ülésén megkezdtek az egységesítésről szóló törvényjavaslat tárgyalását. Belan kérte a tárgyalás elhalasztását, hogy bizonyos okiratok beszereshetők legyenek. Dragomir Demetrescu egyetemi teológiai tanár az ortodox egyház szempontjából fejtegette a kérdést.

— Károly király emlékiratai. Zürichből jelentik: Károly az utóbbi időben elkészítette emlékiratát. Emlékiratának azt a részét, amelyben a háború utolsó részét, az összeomlást írja meg, a Matin rendelkezésére bocsátotta. A lap legközelebb megkezdte az emlékirat közlését.

— Letartóztatták az Osztrák-Magyar Bank három tisztviselőjét. Bécsből jelentik: Az Osztrák-Magyar Bank három tisztviselőjét letartóztatták. Az a vád ellenük, hogy négy milliárd koronát kicsempészték Hollandiába.

— Zavargások Budapestem. Péteken éjjel a Király-utca és az Erzsébet-körút sarkán egy tizenöt-husz polgári személyből álló társaság a járőreket igazolásra szólította fel, miközben egy embert vérsére vertek. Az odaérkező rendőrt megverték. A rendőrség a garázda társaság négy tagját elfogta, a többiek elmenekültek. — Szombaton jelentették a rendőrségnek, hogy felelőtlen elemek a pestvidéki új fogház ellen — ahol a legitimistákat őrzik — és a Margit-körúti katonai fogház ellen merényletet terveznek. A rendőrség megtette a szükséges intézkedéseket.

— Házasság. Holländer Olinka Kolozsvár és Rajna Nándor, a Magyar Leszámitoló és Pénzváltóbank felügyelője Budapestről folyó hó 20-án délután 3 órakor tartják esküvőjüket Kolozsvárt, Szentegyház-u. 11. szám alatt. (Minden külön értesítés helyett.)

— Jelentkezzenek a hadikarosszolgálatba. Kolozsvár polgármesteri hivatala tegnap hirdetményt bocsátott ki, amelyben felszólítja azokat, akik a román hadsereg bevonulása előtt, az osztrák-magyar, vagy a német hadsereg által anyagi kárt szenvedtek, jelentkezzenek erről szóló igazolványukkal november 12-20. között a város háza katonai ügyosztályában.

— Egymillió font sterling hitel a görögöknek. Athénből jelentik: Egy angol pénzcsoport egymillió font sterling hitelt ajánlott fel a görög kormányának. A kölcsön ügyében az illetékes körökkel a tárgyalások megkezdődtek.

— Az elmúlt hét export-import forgalma. A kereskedelemügyi minisztérium kimutatása szerint az elmúlt héten a román export-import kereskedelem következőképpen alakult: behozattak 5 kocsi nyersvas, 1 porcellánáru, 1 izzó, 50 kocsz, 15 cukor, 2 réz, 45 gyújtó, 2 sörös hordó, 3 mozdony, 1 bőraru, 1 fajence, 1 rövidáru, 1 géprész, 2 kocsi, 1 festékáru, 5 vascső, 10 vasáru, 7 üvegáru, 4 papír, 6 vasedény, 1 textil Kivitelre került: 20 kocsi olajpogácsa, 3 dió, 20 vágómarha, 30 tűzita és 4 ruganyt.

* Ántalásokat Magyarországra, Ausztriába, Csehszlovákiába, Németországra, Olaszországra, Franciaországra, Angliába, Amerikába stb. közvetlen összeköttetései folytán fix napiárfolyamon 24 óra alatt eszközöl, idegen pénzeket legújányosabban vesz és elad. Közgazdasági Bank Cluj—Kolozsvár, Str. Memorandului (Unió-utca) 20.

* Zsidó tárgy képek, jelvények és zsidó kották állandóan nagy választékban kaphatók a nagyváradi cionista szervezet jelvényosztályában a Belvárosi dohánytözsde és a Banca Romaneascaval szemben.

Tóra előtt adományozatok a Tarbutra.

KOZGAZDASAG

A bukaresti, budapesti és bécsi tőzsdék elmúlt hete. A bukaresti tőzsde értékpapírforgalmát a Banca Nationali szennzációs bukásának hatásait éri. A nexusok intenzitására való tekintet nélkül a bankpapírok általánosán süllyedtek. A Banca Nationali részvényei Ghica ügyvilkossága dacára a megindult szennzációs folytán 140 pontra emelkedtek. Kedvezőbb kötések csupán a Concordia, Credit Petrolifer és Petrolblik papírjaiban történtek. Záróár-folyamok: Nationala 8600—8700, Marmorosch 970—980, Romaneasca 970—980, Comerciala 630—640, Generala 550—560, Nationali 130—140, Franco-Romana 490—500, Steaua 3430—3500, Astra 6800—7000, I. R. D. P. 1380—1390, Creditul Petrolifer 400—410, Concordia 1560—1565, Resita 1300—1350, Ind. For. 325—350, Forestiera 1200—1300. A valutapiacra a hausse állandósult s különösen a cseh korona emelkedett szennzációsan. A budapesti tőzsdén az egyes értékek váratlanul emelkedtek. A bankok lombard folyósításai és a pénzügyi megszünt, további hossa-ra nincs kilátás. A kereslet különösen Salgó, Rima, Neuschloss és Egyesült fa iránt élénk. A valutapiacra elsősorban a markát keresték. Záróár-folyamok: Kereskedelmi Bank 7900, Angol-Magyar 810, L. szamitolo 780, Magyar Hitel 2010, Osztrák Hitel 930, Concordia 410, Gizella 2059, Guttman 4725, Nasici 24.600, Országos Fa 1485, Rézbányai 2350, Zabolai 3175, Beocsi 7800, Általános Kőszén 12.599, Salgó 7400, Rima 7800, Baróti 4575, Déli V. ut 1540. A bécsi tőzsde hausseörvölete a legkedvezőtlenebb ponton megállt és megzilárdult. Az értékpapírok kilengései inkább csak a kuliszban érezhetők. A valutapiacra a cseh korona és dollár mutatnak újabb jelentős emelkedést, de a magyar korona inferioritása is erősen érezhető. Az árutőzsdén viharos hausse mutatkozott az idegen valuták és rekordárak visszahatása mellett. A cipőpiacra általános áruhiány uralkodik, bár határidős rendelések is tömegesen érkeznek, az eladók azonban már is tul vannak foglalkoztatva. Az árak és a valuta romlással párhuzamosan hetenként 200 koronát emelkednek páronként úgy, hogy férfi cipő ma már 5000—5450, varrott talpu 6700—6850, sport bőrbéléssel 7200, női cipő 6700—7000 koronába kerül en gros ab gyár. A vegyi piacon élénk kínálat mellett még intenzívebb kereslet mutatkozik, bár kötések az újabb áramelés folytán csak elvétve jöttek létre. Parafin 215 korona, stearin 98 holland forint, kristálysóda 2250, bicarbonat 55, borax 420, borkő 1550 korona. Fűszerárakban a kínálat a külföldi fizetési eszközök emelkedése folytán minimális. Kávé, tea, rizs és fűszer szilárd. Kávéért 1000, teáért 1700, rizsért 250—300, lisztért 52 magyar koronát kértek. Amerikai disznósirt 2750 dollárop, margarint 800—850, ételolajt 830 koronán jegyezték. Bőrárak: borjúbőr 750—1000, talp 1700 korona.

Szinészek adékedvezménye. Bukarestből jelentik: A pénzügyminisztérium elrendelte, hogy a szinészek fizetéséből a póttjáródóságok — mint ruhapózn stb. — 50 százalékos adó alól. Csak az 50 százalék levonása után fennmaradó összeg vehető alap gyanánt és ezt az összeget a létminimum megállapításánál is tekintetbe veszik.

Felomelték a sertéskiviteli kontingenst. Bukarestből jelentik, hogy a központi statisztikai hivatal kimutatása szerint Erdélyben a sertésállomány közel kétfélmillió darabra emelkedett és a régi királyságban is nagy a készlet. Ezért a kormány a kiviteli kontingenst lényegesen felemelte: 92 ezer sertést és 4650 mázsa zsirszalonát szabad kivinni.

A nyomdai betűanyag új elvámolása. Bukarestből írják, hogy az iparügyi minisztérium legutóbb kiadott rendelete értelmében a nyomdai betűanyag behozatalt és megrendelését a grafikai szindikátus utján kell eszközölni, amely az igényléseket esetenként fogja

elbírálni. A jelen rendelet kibocsátása előtt külföldről beszerzett betűanyagért a vámilletéket 800 leire szállították le.

Valutapiac:

Páris, nov. 14.	Bukarest	London	54625
Newyork	1885-50	Belgium	Róma
262	Madrid	Prága	14 1/2
Bécs	0 7/8	Amsterdam	Budapest

Berlin, nov. 14. Bukarest 175, Amsterdam 9790-20, Brüsszel —, Kristiania 4186-55, Kopenhága 5244-75, Stokholm 6483-50, Helsingfors —, Róma 1133-85, London 1106-37, Newyork 281-75, Páris —, Zürich 5254-70, Madrid —, Bécs —, Prága 209-70, Budapest 2487.

Zürich, nov. 14. Bukarest 335, Berlin 185, Amsterdam 183-50, Newyork 529, London 2085, Páris 3820, Milano 2165, Brüsszel —, Kopenhága —, Stokholm —, Krisztánia —, Madrid —, Prága 560, Budapest 47-50, Zágráb 185, Buenosayres —, Varsó 16, Bécs 16, osztr. leb. kor. —.

Budapest, nov. 14. Lei 630—700, napoleon 3875, font sterling —, leva —, dollár 1030, francia frank —, márká 460—470, lira —, osztr. kor. 18, rubel —, szokol 1115, svájci frank —, dinár 1120, lengyel márká —. (Magánforgalom.)

SPORT

Haggibbor—MTK 1:1 (1:1). Az 6szi bajnoki szezon legizgalmasabb mérkőzése folyt le vasárnap délután Marosvásárhelyen hatalmas közönség előtt. A mérkőzés elé óriási érdeklődéssel néztek nemcsak Marosvásárhely és Kolozsvár, de Erdély egész sportközönsége. A Haggibborról tudták, hogy legjobb játékosainak letiltása miatt tartalékokkal kénytelen kiállni és így az MTK nagy gólarányú győzelmét várták. A mérkőzésen azonban kiderült, hogy az erősen tartalékolat Haggibbor is egyenrangú ellenfele a komplett MTK-nak, amely minden erejét latba vetette, hogy riválisán, amelytől eddig két ízben szenvedett vereséget, revansot vegyen. A vezető gólt az MTK érte el a 17. percben. Az első félidőt állandó Haggibbor-fölény jellemezte. Pollák háromszor is kapufélrá, Farkas II. pedig három lépésről emel kapu fölé egy labdát. Deutsch Simi a Haggibbor ellen megütött 11-est elhibázta. A 43. percben Nyul éles centerét Poilák, aki a mezőny legjobb embere volt, védhetetlenül az MTK kapuba lövi. A második félidő változatos mezőnyjátékkal telik el, több gólt egyik csapat sem tud elérni. Steinhübl precízen bíraskodott.

KMTE—KKASE 1:0 A vasárnapi eredmények legnagyobb meglepetése. A KKASE erős tempóval indul, technikai fölényét mindvégig megtartja, de a munkások lelkes és fürgé csapata minden támadást megtr. Erdélyi lefutásával a KMTE gólok jut, melyet a KKASE nem tud egyenlíteni. A mérkőzés a második félidőben eldurvul. Czinczár jól bíraskodott.

Universitatea—CFR 2:1 (1:1). Elsőosztályu bajnoki mérkőzés, A vasutasok tartalékokkal állnak ki, az Universitatea már harmadik percben vezető gólt szerez, melyet a CFR a 20. percben kiegyenlített. A második félidőben a CFR visszaesik és az utolsó előtti percben a fürgé Universitatea megszerzi a győztes gólt. Winklet, aki különben is bizonytalan volt, a lármás közönség erősen befolyásolta.

Aesculap—Concordia 1:0 (0:0). A fiatal Aesculap első győzelme. Az első félidőt a nagy pályán, a másodikikat a treningpályán játszották.

Mérkőzések a szövetségi díjért. CFR II—Haggibbor II 3:2 (2:1). Winkelmeyr bíró Gombost és Moskovitsot feleselés miatt kiállítja. — KAC II—Universitatea II egyetemi csapat nem jelent meg s így a mérkőzés elmaradt. — KAC II—KMTE II 4:0 (2:0). Állandó KAC-fölény. Gólokat Fazekas és Auer rugták. Bíró Petrán.

Figyelmeztetés
Értesítve vagyunk hogy László Sándor utazó, aki június 13-i utasításunk szerint intézetünk részére papírmegrendelések felvételére lett megbízva, egyes cégektől megbízásunk ellenére pénzelőleget vett fel. Ezenkívül felhívjuk a tisztelt fizetfeleink figyelmét, hogy fennvezett ur nem áll intézetünk szolgálatában s csak azon esetben teljesítsenek fizetéseket utazóinknak, hogyha erre az illető személyek külön irásbeli megbízást mutatnak fel, mely feljogosítja pénzelőleget felvételére.
Cluj, la 10. Novembre 1921.

Banca Centrala, Cluj.

Zsidók! gondoskodjatok a Kaddie-tokról! Adakozzatok a Tarbutra!

SZÍNHÁZ

Ligetl Ernő és Bródy Miklós daljátéka a Magyar Nemzeti Színházban. Ligeti Ernő az ismert író és Bródy Miklós karnagy „Amerikai leány” címen háromfelvonásos daljátékot írt, amelyet a Magyar Nemzeti Színház decemberben fog bemutatni. Előzőleg Bródy Miklósnak egy másik ugyancsak háromfelvonásos operáját, a „Thámár”-t mutatják be.

MAGYAR SZÍNHÁZ

Kedd: Othello. (3-adszor. Operahelyárral. Napibérlet 47. szám C. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.)

Szerda: Aranyember. (Új szerepos tással. Rendes helyárral. Napibérlet 48. sz. D.)

Csütörtök: Baccarat. (21-edszer. Rendes helyárral. Napibérlet 49. szám A.)

Péntek: Offenbach. (Operettujdontság, először. Premierhelyárral. Napibérlet 12. szám.)

Szombat d. u.: Bánk Bán. (Harmadik ifjúsági előadás, igen olcsó helyárral. Előadó Visegrádi Lajos, igazgató.)

Szombat este: Offenbach. (Operettujdontság, 2-odszor. Rendes helyárral. Napibérlet 50. szám B.)

Vasárnap d. u. fél 4 órakor: Offenbach. (Operettujdontság, 3-adszor. Rendes esti helyárral.)

Vasárnap este fél 8 órakor: Offenbach. (Operettujdontság, negyedszer. Premierhelyárral. Általános bérletszám.)

Hétfo: Offenbach. (Operettujdontság, 5-ödször. Rendes helyárral. Napibérlet 51. szám C.)

Kedd: Offenbach. (Operettujdontság, 6-odszor. Rendes helyárral. Általános bérletszám.)

Szerda: Offenbach. (Operettujdontság, 7-edszer. Rendes helyárral. Napibérlet 52. szám D.)

A műsorra tűzött előadások jegyei előre megválthatók a színház pénztáránál.

Színházi iroda hírei:

Offenbach. Naponként telesebb pompájában alakul ki az Offenbach, ez a hatalmas és gyönyörű új operett, amelynek szövegét igen szerencsés intencióval Faragó Jenő írta, zenéjét pedig Offenbach legtekélyesebb műveiből Nádor Jenő állította össze. Fel fognak csendülni a zenekarban a nagy és halhatatlan mester legszebb melódiái a Szép Heléná-ból, Orpheus az alvilágban, Hoffmann meséiből, Gerolsteini nagyhercegnőből, meg fognak eszevendi ezek a híres lakok a színpadon. Aggházi Melinda, Sereg Marcsa, Kabdebo Duci, Balint Béla, Róthely, Virág, Nagy Gyula, Izsó Miklós fogják az Offenbach főszerepeit játszani. — A Baccarat csütörtök esti előadásán Demstein izgalmas és világhírű darabjának a főszerepeit most is Poór Lili, Laczkó Aranka, Janovics Jenő, Szakács Andor fogja játszani. — Először fogja Kolozsvárott szerdán este az Aranyember Timár Mihály szerepét Táray Ferenc játszani. Uj lesz a szerda esti reprizen Forgács Sándor és Hajnal Klári. Megtartották régi szerepeiket: Szentgyörgyi, Poór Lili, Izaáki, Laczkó, miklósi Margit, Lengyel Vilmos.

ROMÁN OPERA

Szerda: Faust

Péntek: Traviata

Hétfo: Pillangókisasszony

Mindhárom előadásban Caliope Sejnescu vendég-főlépésével a főszerepben.

A mozgóképművészet: Az Egyetem-mozgóban kedden csodaszép Star-film, Nászéjszaka, dráma, a főszerepekben Lenkeffy Ica és Petrovics Svetislav. Szerdán, csütörtökön és pénteken a Transsylvania filmkölcsonzó ujdonsága, az amerikai Lux-gyár monumentális mesterműve, Bloody Fox, dráma a vad nyugatról. Szombaton csak egy napig. Az élet bábszínháza, slágerdráma, főszerepben a hírneves Scharlotte Sahatellivel. Vasárnaptól az amerikai Pathé-gyár egy mesterműve, Egy árva gyermek regénye, cimszerepben az újonnan feltűnt star, Donna Viola. — Az Uránia-mozgóban kedden, szerdán és csütörtökön a Transsylvania filmkölcsonzó hatalmas amerikai slágerfilmje, Isten cselekedte, mely a világ összes mozgóképeiben óriási sikerrel első feckéje az artisztikus, kevés számú, válogatott filmek gyártására áttért, új amerikai filmírnyának. Pénteken és szombaton rendkívül hatásos dráma, Az élet gunyja, főszerepben Italia Almirante Manzini. Vasárnaptól csak egy napig, Dumas Sándor világhírű regénye filmen, Glurgiu hercegnő. — Az Apollo-mozgóban kedden Halott szerelem, finomveretű dráma, főszerepben Erna Morena. Szerdán és csütörtökön Janrikai attrakció, irodalmi meséjű, érdekes kalandortörténet. Pénteken és szombaton romantikus filmjáték, A kis hercegnő, cimszerepben a bájos Lotte Neumann. Vasárnap az Ufa-gyár hatalmas társadalmi drámája, Dicsőség vagy halál. Főszerepben Kainer Dora.

A Sz. N. A. Könyvtárosok Szövetsége felhívja a közönséget a következő kiállításra: **1921. november 15. - 1921. november 20.** A kiállítás a sz. n. a. könyvtárosainak munkásságát mutatja be. A kiállítás helye: **Mag. Nemzeti Alap Erdélyi Irodája**, (Mag. Nemzeti Alap Erdélyi Irodája, Magyar Nemzeti Alap Erdélyi Irodája, Magyar Nemzeti Alap Erdélyi Irodája).

A Zsidó Nemzeti Alap Erdélyi Irodájának kiemelt adományainak listája

Általános adomány	1.490.00 L
Persely	58.00 L
Nachla	2.143.00 L
Templomadomány	500.00 L
Összesen:	4.181.00 L

Általános adomány

Nagybíró: Markir megváltást gyűjtöttek: Schönfeld Magda és Klein Helén 127.50, (M. Lincor 20.00, Braun Elemér 10.00, kisebb gyűjt. 97.50) Weisz Rózi és Sarkadi Magda 100.00, Fischer Olga és Klein Rózi 79.00, Mózes Böske és Löwy Rózi 67.00, Moskovits Kató és Weisz Kató 66.00, (Markovits M. 30.00, Mandel K. 10.00, kisebb adományok 36.00) Szirmai György és Róth Imre 52.00, Klein Imre és Schwarz József 51.00, Berger Béla és Illés Imre 40.00, Kertész Pál és Fried István 33.00 (60.50). **Dédabiztra:** Zeichner Nándor mazkir megváltást gyűjtése: Farkas Lajos 45.00, Motzler Izák, Zeichner Nándor 30.00, Auerhan Adolf 22.00, Gold David 25.00, Metzler Izák 20.00, Fogel Vilmos, Weisz Márton, Jasztó M. 15.00, Metzler Lázár, Weisz Márton, Fogel József, Weisz Ferenc, Teszler Smiel, Moskovits Chaim, Farkas Lajos 10.00, kisebb adományok 43.00 (330.00). **Mikszáts:** Lengyel Piroka Csicsóholdvilág mazkir megváltást gyűjtése: Rosenstein Vilmos, Rosenstein Márton, Lengyel János 50.00, Friedmann Adolf 30.00, Friedmann Adolf és gyermekei 13.00, Herzlinger Selma 14.00, Friedmann Izidor és gyermekei 13.00, Friedmann Izidor, Kathlarewsky József, Bernhart Eugenia 10.00, Szálva: Zacharovits An uska által rendezett virágnapon befolyt 75.00, Zacharovits Annuska mazkir megváltást gyűjtése: G. Unblatt, Mihályi Zoltán, Cikk Géza, Zacharovits Annus, Lázár Perl 10.00, kisebb adományok 80.00 (130.00). **Szeged:** Pollák Róza 50.00 1.490.50

Persely

Minden zsidó házba egy perselyt

Szatmár: Ösv. Fried Ferencé 58.00 (6.00 - 58.00) - 58.00

A Szatmári Cionista Szervezet III. számú Nachlaja

Templomadományok a Markovics Imraházban: Grosz József, Dr. Borgida József, Markovics Elek 200.00, Markovics Salamon, Markovics Ignác 100.00, Lehrer W. Bukarest 60.00, Pascal N. Bukarest 50.00, Kaufmann Béla 50.00, Csendes Miksa 20.00, Roth István 15.00, kisebb adományok 10.00, (1906.00) Mazkir megváltást gyűjtöttek: Scheinmann Pista 12.00, Jäger Etel 55.00, Gerner Ignác 20.00, Herskovits Sanyi 12.50, Kis Izabella 31.00, Ferber Endre 8.00, Görög Klára 13.50, Görög Laci 11.00, Kaufmann Béla 12.00, Mittler Paula 12.00, Tevjovics Bani 25.50, Lebovics Nándor és Ernő 41.00, Lebovics Olga 20.00, Eisenberger Pál 45.00, Baumgarten Jenő 22.50, Grünfeld Aranka 23.00, Fejős László 30.00, K. u. m. Anna Árpád 20.00, Kardos László 21.00, Klein Imre 16.00, Weisz Ernő 29.00, Frenkel Olga 12.00, Mózes Ferenc 20.00, Hoffmann Hedwig 58.00, Neufeld Leona 11.00, Neufeld Imre 9.00, Schwarz Mici 23.00, Glück Rózsika és Imre 25.00, Waldmann Lea 21.50, Markovics Jolán 30.00, Rosenfeld Lajos 18.50, (7.78) Löwenkopf Kálmán tanító utján. Frenkel N. 20.00, Schickinger 45.00, Rosenfeld Sándor 32.00, Ignaz 5.00, Grosz Ferenc 5.00, Rosenfeld S. 20.00, Hatzander Ernő 32.00, Gottlieb 4.00, Stark A. 4.00, Borgida Fára 12.00, Rosenfeld Sz. 2.00, Guth Stori 5.00, Lebovics A. 58.00, Klein Ernő 30.00, Borgida Imre 20.00, Guth Áron 60.00, Schickler Ernő 32.00, Grosz L. 8.50, Hoffmann Ferenc 10.00, (2.23) Kleiné Hartmann Leona tanítóné utján. Eddig befolyt 10.308.00 - 83 dunnam. 2.143.00

Templomadomány

Gondoljunk a Tóra előtt a Sz. N. A.-ra

Köszönet: Fränkel Mór 500.00 - 500.00

Főszerkesztő: DR. FISCHER JOZSEF
 Felelős szerkesztő: MARTON BRNÓ
 Kiadó: KADIMA kiadóvállalat részv. társaság
 Szerkesztőség: Szatmár, Pártizma utca (volt Pártizma út) 48.
 Kiadóhivatal: Szentlélek-utca 1/a.
 Fiókkiadóhivatal: Nagyvárad, Deák Ferenc-u. 9. Arad, Str. Alexandri 1. Szatmár, Bathányi-utca 24. sz.

Alírott hitközség a megválasztott hitközségi és szentgyógyi jegyzői állásra pályázatot hirdet.

Pályázhatnak 25 éven aluli életkoru, kellemes képzettségű, a fogalmazási szakban és a hitközségi ügyekben elegendő jártassággal bíró, magyarul, németül és lehetőleg románul is tudó romániai alattvalók.

A pályázati kérvények, melyek a jelentkezőnek eddigi alkalmazásáról, referenciájáról, fizetési igényeiről, életkoráról és családi viszonyairól hi képet kell hogy nyújtsanak, alírott hitközséghez intézendők. Timisoara, 1921 november 8.

A Timisoarai IZR. Hitközség Belváros (Cotate)

Na jó rum- és likőresszencit akar beszerezni olcsón, forduljon Glöck Henrik gyárához

Oradea-Mare (Nagyvárad) Calea Viet. 1253 (volt Kelecsvári-u.) 74

Grünwald Üvegsziszolda, tükörárugyár és épületüvegezési vállalata

Oradea-Mare, Str. Gerliczy-utca 16

tudatja, hogy tükörüvegszállítmánya megérkezett!

Készít mindenféle csiszolt butorüvegeket és tükröket, tükrök ujrakoncsorozását. - Fintükrök I. II. III. rendű (10/12 coll) ládákban. Épületüvegezés! Minden méretű valódi cseh táblaüvegek állandó nagy raktára

Nagymennyiségű lámpaáru, cseh táblaüveg, karlsbadi porcellán és Dittmar-féle lámpaáru érkezett.

DEUTSCH K. I.

üveg és porcellán nagykereskedés r. t.

Oradea-Mare - Nagyvárad,
 Str. Nicolae Jorga (volt Zöldfa-utca) 4.
 Telefon 71
 Pontos és szolid kiszolgálás!

KÁVÉCSARNOK

és étterem jóitalok, naponta friss háziszütemények

GRÜNFELD-nél

Oradea-Mare, Str. Saguna (volt Kapucinus-utca) 6
 Pontos kiszolgálás!! - Szolid árak!

Összesítés

Szatmár	2801.00	Lei	40000.00	Lei	29171.00	Lei
Nagyvárad	650.00		5000.00		5000.75	
Kolozsvár	500.00		40000.00		28298.98	
Dédabiztra	330.00		130.00		845.00	
Mikszáts	255.00		800.00		255.00	
Szálva	205.00		150.00		205.00	
A fenti helységekből	80.00		514480.00		170901.90	

Jelen számban: 4181.50 Lei
 Az összegyűjtendő 600.000 L-ből bef. 234.188.80 Lei.
A Zsidó Nemzeti Alap Erdélyi Irodája.

Különléti ár: havonként ... 30 lei

Egyes szám ára helyben, vidéken és pályaudvarokon 1.50 L

hirdetéseket milliméteres díjazás szerint vessz fel a kiadóhivatal.

Függőlámpák, falilámpák és mindenféle világítási cikkek.

Préselt üveg áruk

orament tábla, színházas valamint kristályfehér, csiszolt és festett üveg áruk és porcellán áruk raktáron vannak.

Kérjen árajánlatot **Komlós Testvérektől** Oradea-Mare - Nagyvárad

Korcsok - Niszfargak

Aut. Ort. IZR. Hitközség Ludesul de Mures Sz. 97/1921.

Pályázat

A marosvásárhelyi aut. ort. izr. hitközség előjárósága pályázatot hirdet az üresedésben lévő "א" állásra. Pályázóktól megkívánjuk, hogy három elismert ort. rabbittól כבוד רבני-vel bírjon és jó תורה ודעה בעל קורא és קורא בעל מלאך legyen.

Fizetés meggyezésé szerint. Lakás természetbeni. A pályázatok, a képesítésre, korra és családi állapotra, úgy szintén vallási előéletre vonatkozó okmányokkal felszerelve folyó év november hó 31-ig nyújthatók be. Próbaidőre meghívottaknak, az utókétségg megválasztottak.

Ludesul de Mures, 1921 november 8-án.

Weinstein Simon hitk.jegyző. Goldstein Dezső gondnok.

Ujrakoncsorozás! Fintükrök gyártása!

PÉCHY ÉS TÁRSA

MODERN ÜVEGSZISZOLÓ és TÜKRÓÁRUGYÁR

üzemét ORADEA-MARE (Nagyvárad) Str. Saguna (Kapucinus-u) 20 sz. megkezdte

Minden méretű és minőségű tükrök, butorüvegek olcsó árakon megrendelhetők.

KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT!

APRÓHIRDETÉSEK

Egy sor ára 1 lel, vastagabb betűvel a lea
Legtöbb apróhirdetés ára 10 lel.

Massaget elvállal or-
vostanhallgató. Cím a
kiadóhivatalban. 2692-1

A világhírű
Kerpel Kézfimmitő
Kerpel szappan
Kerpel Bébészappan
Kerpel hintőpor
kapható kicsiny-
ben és nagyban

Róza nagydrogeriában
Cluj-Kolozsvár, Piata Unirei 26
Mátyás tér. 1256

Nevelőt keresek 3 ele-
mista gyermekem mellé.
Az elemi tantárgyakon ki-
vül a magyar és angol taní-
tása is kívánatik. Az illető,

ha jegyzői pályára készül,
a szükséges gyakorlatot is
megszerezheti irodámban.
Landó Mór körjegyző —
Kékesfalvi, up. Szentmáté.

Zongorák:

rövid keresztűros, —
pianinók, perzsa-zó-
nyegek, antik butorok
és porcellánok jutányo-
san kerülnek eladásra

Sternberg német-
országi
roskódóni
ORADEA-MARE, SZÉCHENYI-TÉR 2

Megérkez-
tek a
1924
cipőárúháza Str. Reg. Ferd. 5
nagy választékban női- és férfi cipők

FRANZ EMÁNUEL és KLEIN SÁMUEL
1186 **kézműváru nagykereskedése**
Cluj, Piata Vit. Mihail (v. Széché-tér) 34 Dicső-ház.

„Melissát” kérjen, ha finom
csokoládét akar!

1186
KRISTÁLY
Fest, tisztít. TELEFON
500, 11-21

Aprított fa
I. oszt. bükk hasáb a
legjobb és legolcsóbban a
Rohrllich és Társai
fa- deszka- és építkezési anyag
kereskedő cégnél szereshetők be
Kriza-u 14 — Telefon 5-61
Ölözve szintén kapható

Előkelő pénzüntézet Oradea-Mare
gép- és gyorsírászatban perfect német
levelezőt vagy levelezőnőt keres
magas fizetés mellett. — Ajánlatokat
Egyesült Bank és Takarékpénztár
: Oradea-Mare címre kérünk :

A Temesvári Gyapjulpár Rt.
kolozsvári fióküzletében:
Gal. Viktoriel (Kosánth Lajos-u.) 24
eredeti gyári árakon kaphatók:
férfi- és női gyapjuszövetek
En-gros és on-detail!
HARISNYAÁRUK EN-GROS!

Felhívjuk a t. előfizetőink és előbarátaink figyelmét

azon kellemes helyze-
tünkre, hogy olcsón és
pontosan mindenféle
nyomatványok, üzleti
könyvek, - meghívók,
címkék, levélpapírok,
névkártyák kiadóhi-
vatalunkban megren-
delhetők — Kívánatra
áránjlanlaltal rendel-
kezésre állunk :-:

As Uj Kelet kiadóhivatala

A BÉCSI DIVAT SAISON-UJDONSÁGAI MEGÉRKEZTEK

- VELOUR
- DUVETIN
- HOMESPUNS
- SRETLAN
- GYAPJU TRICOT
- SHOTIS
- VELOURCRIFFON
- ANGOL RUHA-BÁRSZONY
- CREP DE CHIN
- CHARMANT
- MAROGEN
- CREP GEORGET
- FANTASIE

AZ ÖSSZES DIVATSZINEKBEN
OLCSÓ ÁRAK!
GRÜNWALD ÉS STEINER
NŐI DIVATKÖLÖNLEGESSÉGEK ÁRUHÁZA
CLUJ, PIATA UNIRII No. 12

Dr. PAUL JÁNOS fogorvos
rendel: délelőtt 11—1-ig és délután 3—7-ig
Str. Eminescu (Fadrusz János-u.) 8.
Hivatalnokok és családok 30%-os
engedményben részesülnek. — —

Háberu előtti minőségű
fekete és sárga
Bőrzsirt
szállítunk 20-as csomagolásban
BÜRGER ALBERT vegyészeti gyára
Targul-Mures — Marosvásárhely

Üzletáthelyezés !
Hechtell Ignác bőrkereskedését
áthelyezte Piata M. Vit. (Széche-
nyi-tér) 13. alá. Wertheimer-ház

Metropol 1206 **kávéházban**
négy-szer hetenként **FRITZ THELEER** karmester
vezénylete alatt salon vonós-zenekar hangversenyez

Kadima kiadóvállalat Rt. kiadása, Cluj-Kolozsvár

Közhirre tesszük, hogy a Holland-Amerika Linie

nagy és régi tengerhajózási társaság
Amerika részére
Kolozsvár, Piata Unirei 4.
szám, I. em., fiókot nyitott,
amely a legjutányosabban árusít
2677-1 hajójegyeket

Modern kényelem! Jó ellátás!
Az ut az Oceánon át 7 napig tart
A hajót kiindulási pontja vagy Boulogne
(Franciaország), v. Rotterdam (Hollandia)
III. oszt. utasok a hajón ingyen kapnak
szállást és ellátást a hajó indulásáig
Kevés pénzzel is neki lehet indulni, a
társaság a kikötőből táviratilag kér pénzt
:: az utas amerikai hozzátartozóitól ::
Kolozsvári fiók:
Piata Unirei 4 sz. I. emelet

Jön a tél! Legfinomabb Jön a tél!
rum- és likőresszenciák
minden háztartásban nélkülözhetetle-
nek. Különösen ajánljuk pár tanuló
finom és zamatos
rum esszenciánkat
BÜRGER ALBERT vegyészeti gyára
Targul-Mures — Marosvásárhely

Figyelem !
A napokban jelenik meg
Feuerstein Kálmán új könyve:
A zsidó kérdés és annak megoldása
a cionizmus

Csak egy ut vezet az erőshöz, egészséghez
a páratlan hatáson
HIGIEA SOSBORSZESZ
Kapható mindenütt!
Gyártja: „HIGIEA” Kosmetikai és Vegyészeti Gyár
1255
CLUJ — KOLOZSVAR

Lámpaáru, fehér lámpa-
csövek, kristály-
fehér csiszolt fűvegáruk, likőrös palackok,
demijonok legelőnyösebben beszerezhetők
Ausländer Testvéreknel Cluj,
Piata M. Viteazul (v. Széchenyi-tér) 39.
EN-GROS! Telefon 9-54. EN-DETAIL!